

sunt nomina substantiva, quæ non multiplicantur, nisi secundum formam significatam, quæ una & eadem est in Patre & Filio, in quibus est eadem spiratio activa, unde possunt dici tantum duo spirantes propter pluralitatem suppositorum, non autem duo principia vel duo spiratores propter unitatem spirationis.

DISPUTATIO XXI.

De nominibus, notionibus, equalitate & missione personarum.

QUESTIO I.

De modo, quo nomina essentialia & personalia prædicantur, & supponunt in divinis.

DICO. Ad veritatem locutionum non solum oportet considerare res significatas, sed etiam modum significandi. . . . unde non possumus dicere, quod essentia est generans, possumus tamen dicere, quod essentia est res generans, vel Deus generans, si res & Deus supponant pro Personâ, non autem si supponant pro essentiâ S. Th. hic Q. 39. a. 5. O. & ad 5.

Explicatur: quia in hoc altissimo mysterio etiam ex verbis inordinate prolatis hæresis incurri potest, eaque tum de essentiâ tum de personis dicitur, aut dum mutuò personalia & essentialia prædicamus, id fieri debet secundum sequentes Regulas.

Primò Adjectiva notionalia possunt prædicari de essentialibus in concreto sumptis ut: Deus est generans, non autem de essentialibus in abstracto: falsum enim est: essentia generat, Deitas spirat. Ratio est: quia ut notionalia rectè prædicentur, debet significari persona habens formam illam notionalem; sed hæc significatur tantum nomine concreto.

Secundò. Prædicata essentialia quasi transcendentia:

ut: infinitus, æternus, immensus, à se & alia, quæ non conveniunt essentiæ divinæ sub statu reduplicationis & exercitio distinctionis virtualis, possunt de abstractis notionalibus prædicari, ut: Paternitas est æterna, immensa &c. non autem illa prædicata absoluta, quæ essentiæ divinæ sub statu reduplicationis conveniunt; unde hæc præpositio est falsa: Paternitas est communicabilis; quia communicabilitas convenit essentiæ, ut virtualiter distinctæ à notionibus.

Tertiò. Signa universalialia vel particularia ut: omnis, aliquis, nullus: falso junguntur termino essentiali, bene tamen personis, ideò falsa est: omnis Deus creat. Et econtrà vera est: quælibet persona est Deus: aliqua persona est Filius: nulla persona est finita.

Quartò. Termini exclusivi: solus, tantum &c. non possunt conjungi termino personali respectu actûs essentialis, bene tamen respectu prædicati notionalis; ideò hæc propositio falsa est: solus Pater creat, econtrà hæc vera est: solus Pater generat: solus filius generatur: ratio est: quia essentialia sive absoluta sunt communia, non autem notionalia.

Quintò. Prædicata, quæ personis divinis ratione solius essentiæ conveniunt, substantivè accepta non nisi singulariter prædicantur: quia quod convenit personis, ratione alicujus immultiplicabilis, est immultiplicabile; atqui quæ conveniunt ratione divinæ essentiæ, conveniunt ratione alicujus immultiplicabilis, ideò in Symbolo dicitur non tres Dii, non tres Domini, si autem talia prædicata adjectivè sumantur, possunt pluraliter dici, ut in Symbolo S. Athanasii: *Totæ tres Personæ coæternæ sibi sunt & coæquales*: quia singularitas vel pluralitas nominis substantivi attenditur secundum formam per nomen significatam, in adjectivis verò divinum quid significantibus attenditur singularitas vel pluralitas secundum supposita, hinc Pater &

Filius

Filius sunt unus spirator, sed duo spirantes. Pater & Filius & Spiritus sanctus sunt unus Deus, tres habentes Deitatem.

Sextò. Quæ omnibus divinis personis communiter conveniunt præcisè ratione proprietatis personalis, tantum pluraliter non singulariter de omnibus dicuntur. Ratio est; quia quæ conveniunt communiter ratione proprietatis personalis, conveniunt ratione alicujus multiplicabilis, ideoque non singulariter sed pluraliter dici possunt; ità falsum est: in divinis est una persona & hypostasis. Verum est: in divinis sunt tres personæ & hypostases, ipsa verò proprietas personalis, quia nonnisi unam personam constituit, non pluraliter de omnibus, sed singulariter de unâ dicitur, ut: unus est Pater, unus Filius. unus Spiritus sanctus.

Septimò. Prædicata quæ partim ratione essentiæ, partim ratione proprietatum personalium conveniunt, tam pluraliter quam singulariter in divinis dici possunt, ità verum est: divinas personas esse unam rem, unam entitatem secundum realitatem essentiæ, item: esse tres res, tres entitates secundum tres relationes.

QUÆSTIO II.

De notionibus seu actibus notionalibus.

DICO. Sunt quinque notiones in divinis scilicet innascibilitas, paternitas, filiatio, communis spiratio & processio S. Th. hic Q. 32. a. 3. O.

Explicatur: notio est prima ratio cognoscendi personam seu Character vel nota, quâ una persona discernitur ab alterâ, ad hanc requiruntur sequentia: primò ut significetur termino abstracto: quia sicut ratio formalis essendi vel aliquid constituendi significatur termino abstracto, ipsum verò constitutum termino concreto, ità ipsum cognitum termino concreto, ratio autem cognoscendi termino abstracto exprimitur,

XXI.
iranes, Pater & Fi-
Deus, tres habentes
ersonis communis
ratis personalis, tan-
omnibus dicuntur
mmunita ratione
ne ratione dicuntur
ariter sed habent
is est una persona
sunt tres personae
personalis, quia
on plurali et te-
ur, ut: unus di-
us.
ione essentia,
conveniunt,
dici possunt,
tem, unam
; item: esse
lationes.
I.
nabens.
imis (sicut in-
communis spi-
O.
gnoscendi per-
na persona disti-
tur sequentia;
; quia sicut ra-
dendi significa-
onstitutum re-
termino commu-
abstracto em-
mit.

DE NOM. NOTIO. ÆQUAL. & MISS. PERS. 337
mitur. Secundò: ut sit aliquid ad originem perti-
nens: omnis enim distinctio in divinis ex relatione
originis oritur. Tertiò: ut non sit commune tribus
personis: ex hoc ipso enim non esset ratio distinguendi
unam personam ab aliâ. Quartò. Quod pertineat
ad dignitatem personæ, quæ est subsistens in naturâ
intellectuali dignitate propriâ.

Probatur Conclusio: In divinis inveniuntur quinque
rationes, quæ habent has condiciones: videl. in
Patre innascibilitas & Paternitas, in Filio filiatio, in
Patre & Filio spiratio activa, in Spiritu sancto proces-
sio seu spiratio passiva: quia cum personæ divinæ con-
stituantur & distinguantur per relationes fundatas in
origine, potest cognosci persona vel per hoc, quod
est principium processionis, vel per hoc, quod est ter-
minus processionis, vel per negationem processionis,
& ita prima persona, quia non procedit ab aliâ, dig-
noscitur per innascibilitatem, præterea quia producit
filium, dignoscitur per paternitatem, & etiam quia
cum filio producit Spiritum sanctum, dignoscitur Pa-
ter & Filius per spirationem activam, Filius, quia est
terminus generationis, innotescit per filiationem,
Spiritus sanctus, quia est terminus voluntatis innotescit
per processionem vel spirationem passivam, & ita ha-
bentur quinque notiones.

Obj. I. Si innascibilitas sit notio in Patre, inspira-
bilitas erit notio filii, & ingenerabilitas notio Spiritûs
sancti, & consequenter erunt plures notiones, quam
quinque.

R. Negando sequelam: quia per innascibilitatem
non intelligitur sola negatio generationis, sed negatio
omnis Processionis manifestans Patrem esse fontem &
originem omnium divinarum emanationum; hoc
modo autem Spiritus sanctus non est ingenitus, quia
licet non procedat per generationem, generationem

tamen filii supponit, inspirabilitas quoque involvitur in notione spirationis activæ, quæ convenit Patri & Filio; quia eo ipso, quo persona spirat, opponitur ei illa, quæ spiratur.

Obj. 2. In Filio præter filiationem est ratio verbi & imaginis, in Spiritu sancto ratio amoris & doni.

R. Nomina illa sunt quidem illis personis propria, non tamen sunt notiones, quia includuntur in unâ adæquatâ ratione Filii & Spiritus sancti.

Q U Æ S T I O III.

De æqualitate Personarum.

DICO. *Necesse est ponere æqualitatem in divinis Personis.* S. Th. hic Q 42. a. 1. O.

Probatur ex S. Script. ad Philip. 2. v. 6. de Filio dicitur (quod idem intelligendum de Spiritu sancto) *non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo* Joan. 8. & 10. Pater & Filius unum esse dicitur 1. Joan. 5. v. 7. *Tres sunt qui testimonium dant in Cælo: Pater, verbum & Spiritus sanctus & hi tres unum sunt*, ex quibus eruitur hæc ratio: quæ gaudent eadem naturâ, inter illa est perfectissima æqualitas: eò enim major & perfectior est similitudo, quò forma, in qua plura conveniunt, est magis una, non potest autem magis esse una, quam quando est eadem; atqui tres personæ habent eandem divinitatem & naturam salvâ discretionem personarum; sunt etenim consubstantiales; ergo inter Personas divinas est perfectissima æqualitas & similitudo, unde in Symbolo Athanasii: *Qualis Pater, talis Filius &c. & tota tres personæ coætæne sibi sunt & coæquales.*

Obj. 1. In Filio non est potentia generativa, nec potentia spirativa in Spiritu sancto; ergo Personæ non sunt æquales.

R. Negando sequelam; quia potentia generativa &

& spirativa significat simul relationem, cum secundum totam perfectionem absolutam æqualiter invenitur in singulis Personis; quia in singulis Personis est intelligere & velle.

Obj. 2. Si inter Personas detur æqualitas & similitudo; ergo dabitur relatio realis similitudinis inter illas, eò; quod primò habeat fundamentum reale vid. essentiam divinam, in quâ fundatur similitudo Personarum. Secundò. Extrema sint realiter distincta vid. Personæ, quæ sunt sibi similes. Tertiò. Quod non dependeat ab intellectu: quia ante omnem intellectum Pater est similis Filio in naturâ.

R. Negando sequelam, ad cuius probat. dicitur: quod ad relationem realem non sufficiat, quod fundamentum in utroque extremo sit reale, sed etiam fundamentum debet esse realiter distinctum in utroque extremo, ideò enim extrema referuntur, quia rationes fundandi realiter referuntur, ratio autem fundandi & terminandi in similitudine Personarum est indistincta: est enim natura divina.

Inst. Paternitas & filiatio sunt duæ relationes distinctæ & tamen habent idem fundamentum scil. divinam essentiam.

R. Paternitatem & filiationem secundum munus relationis & exercitium referendi fundantur in origine activâ & passivâ connotante subsistentiam personalem: persona enim producens est fundamentum paternitatis, Persona producta fundamentum filiationis & sic habent distinctum realiter fundamentum.

Q. An inter Personas divinas sit mutua inhabitatio & circuminfectio?

R. Affirmativè: hæc vox: *Circuminfectio* significat intimam & vitalem immanentiam unius Personæ in alterâ, hanc quælibet divinarum Personarum habet ex duplici capite, Primò propter identitatem essentiæ,

in quo enim aliquid intimius esse potest, quam in eo, in quo est sua essentia? Secundò ratione originis suæ: dum enim Personæ productæ procedunt per modum termini immanentis, quælibet Persona producens est in productâ sicut principium in termino, & quælibet producta est in producente tanquam terminus in suo principio, unde Christus Jois 1. v. 38. *Pater in me est & ego in Patre: & Ecclesia psallit. in Patre totus Filius & totus in verbo Pater.*

QUÆSTIO IV.

De missione Personarum.

DICO. *Missio divina Persona convenire potest, secundum quod importat ex unâ parte processionem originis à mittente, & secundum quod importat ex aliâ parte novum modum existendi in alio.* S. Th. hic Q. 43. a. 1. O.

Explicatur & probatur: missio est egressio ab aliquo cum destinatione ad certum effectum obtinendum, ideoque missio quatuor importat, primò Personam, quæ mittitur. Secundò Personam, sive principium, à quo mittitur. Tertio terminum ad quem mittitur. Quarto egressionem ejus, qui mittitur ad suam functionem obeundam, ad quam egressionem requiritur imprimis: ut Persona missa procedat à mittente vel per imperium, ut servus à Domino mittitur, vel per suasionem & inductionem, ut Rex dicitur mitti à Consiliariis ad bellum, infirmus à medico ad balneum; qui modi involvunt imperfectionem subjectionis & indigentia. Vel per originem ut flos egreditur ab arbore, fluvius à fonte, calor ab igne; deinde requiritur: ut Persona incipiat esse aut saltem novo modo esse in termino ad quem mittitur, aliàs non diceretur mitti, si ante erat & eodem modo erat; atqui utraque illa conditio convenit personis procedentibus videlicet Filio & Spi-

Spiritui sancto : nam imprimis ambæ Personæ procedunt , Filius à Patre , Spiritus sanctus à Patre & Filio ; deinde verbum fuit novo modo in humanitate per incarnationem , Spiritus sanctus est novo modo in anima Justi per gratiam ; ergo missio convenit Filio & Spiritui sancto , non tamen Patri , qui , quia non procedit ab alio , dicitur venire & non mitti , sed sicut prima Persona est ingenita , primum ens à se & non ab alio , ita est primum mittens , quod est immissibile.

Q. 1. Quid missio in divinis importet ?

R. Primo & per se importat Personam procedentem , secundariò connotat effectum temporalem . Ratio est : quia missio est exitus & veluti progressio rei missæ à mittente ad terminum , ad quem de novo mittitur : sed una Persona non exit ab aliâ , nisi per processionem naturalem , nec procedit ad creaturam nisi per productionem novi effectus ; ergo missio in recto importat processionem naturalem connotando in obliquo effectum de novo productum , ad eum ferè modum , quo actus liber divinæ voluntatis in recto importat amorem Dei necessarium connotando creaturas indifferenter productas ; unde missio primariò importat aliquid notionale , secundariò verò aliquid essentialiale nempe productionem effectûs.

Q. 2. Ad quos effectus sit missio ?

R. Ratione effectûs à Personâ procedente connotati dividitur missio in visibilem & invisibilem : quia nempe à Personâ procedente aliquando visibilis , aliquando invisibilis effectus connotatur ; visibilis missio Filii fuit per incarnationem , visibilis missio Spiritûs sancti fuit primò : cum in specie columbæ descendit super Christum baptizatum Matth 3. Secundò. Cum in transfiguratione, Christi in nube lucidâ apparuit. Matth. 17. Tertiò. Cum in vento vehementi & igneis linguis

super Discipulos venit in die Pentecostes Act. 2. Mis-
 sio invisibilis Personarum non fit nisi per gratiam
 sanctificantem & charitatem, tunc enim divina Per-
 sona mittitur in animam rationalem, quando novo
 modo incipit existere in anima rationali, quod fit,
 quando Deus specialiter possidetur à Creaturâ per cog-
 nitionem & amorem, & Deus dominatur & reg-
 nat in medio cordis nostri omnes motus, cogitatus
 & actus sibi subjiciens; non igitur mittitur persona
 divina per communicationem effectuum naturalium;
 quia per largitionem hujusmodi beneficiorum mani-
 festatur quidem Dei sapientia & bonitas, sed quia
 illa dona procedunt à Deo uno & sunt indivisa Trini-
 tati, per illa Personæ divinæ non novo & speciali mo-
 do in nobis habitant, neque Persona mittitur in col-
 latione gratiarum actualium aut gratiarum, quæ gratis
 dantur, quia hæc secum compatiuntur peccatum mor-
 tale, quo impeditur specialis præsentia & inhabitatio, sed
 Spiritus sanctus toties invisibiliter mittitur, quoties pri-
 mò sanctificat animam, quoties augetur gratia in nobis,
 quod fit, dum in ferventes actus charitatis prorumpi-
 mus vel rebus caducis efficaciter renuntiamus. Hæc
 sufficiant de altissimo mysterio, quod magis morum
 sanctimoniâ colendum, quam verborum eloquentiâ
 explicandum est juxtâ Doctrinam Theologi perfectis-
 simi Authoris Librorum de imit. Christi l. I. c. I. *Quid
 prodest tibi alta de Trinitate disputare, si careas hu-
 militate, unde displiceas Trinitati, alta verba non
 faciunt hominem sanctum, sed bona vita efficit Deo
 gratum.*

